

De deur uit

Een ontwikkelingsassessment voor allochtone vrouwen

Op initiatief van de Vrije Universiteit Amsterdam Afdeling Nederlands Tweede Taal en het Amsterdams Buurvrouwen Contact (ABC) werd een instrument ontwikkeld waarmee allochtone vrouwen die tamelijk geïsoleerd leven, aangezet worden tot het volgen van taallessen. Op verzoek van ALFA-nieuws geven Titia Boers, Gerrie Gastelaars en Carola van der Voort alvast een idee van dit materiaal.

TITIA BOERS, GERRIE GASTELAARS EN CAROLA VAN DER VOORT/VRIJE UNIVERSITEIT, AMSTERDAM

Het ontwikkelingsassessment *De deur uit* is ontwikkeld op verzoek van het Amsterdams Buurvrouwen Contact (ABC). Deze organisatie verzorgt individuele taallessen bij allochtone vrouwen thuis die om allerlei redenen moeilijk te mobiliseren zijn, die niet of nauwelijks Nederlands spreken en dikwijls ook analfabeet zijn. Het doel van deze lessen is voorbereiding op taallessen of andere activiteiten buitenshuis. Het lukt echter vaak niet om deze vrouwen de deur uit te krijgen: veel vrouwen blijven steken in dit voortraject; ze gaan geen activiteiten buitenshuis doen en de activiteiten leiden niet echt tot participatie.

Zorah is bijvoorbeeld zo'n vrouw.

Zorah is een jonge vrouw uit Marokko die daar drie jaar basisonderwijs heeft gehad. Ze woont sinds een paar jaar in Nederland en heeft een baby van zes maanden die te vroeg is geboren. Regelmatig zijn er kinderen over de

vloer uit het eerste huwelijk van haar man. Deze kinderen spreken alleen Nederlands.

Zorah kan al een beetje lezen en schrijven in het Nederlands. Ze wil graag Nederlands leren praten. Ze heeft tien thuislessen gehad met aandacht voor lezen en schrijven en oefenen met dialoges. Zorah vindt het moeilijk om taallessen buitenshuis te volgen omdat ze haar kind niet alleen wil laten en het erg druk heeft met het huishouden.

Ook bij andere organisaties die zich richten op vrouwen die niet of weinig maatschappelijk actief zijn, zien we dat vrouwen soms wel naar een cursus of activiteit gaan, maar dat het daarbij blijft. Ook voor deze vrouwen is het assessment bedoeld. Daarom komen er twee versies van het materiaal: een voor individuele (thuis)situaties en een voor gebruik in groepsbijeenkomsten (mede dankzij een subsidie van het Oranjefonds).

Ontwikkelingsassessment

De deur uit is niet een 'klassiek' assessment waarin competenties worden gemeten: vaardigheden, houding en kennis. In dit assessment is niet zozeer sprake van een meting maar van een inschatting, het is geen test. Het wordt ook niet op één bepaald moment afgenomen, maar de afname ervan wordt uitgesmeerd over een paar maanden. Op het moment dat er een heel klein beetje communicatie in het Nederlands mogelijk is, kan begonnen worden met de afname ervan. Het zou een ontwikkelingsassessment genoemd kunnen worden, omdat de ontwikkeling van een vrouw een aantal maanden geobserveerd wordt. *De deur uit* brengt de ontwikkeling en de interesse van een vrouw in kaart en mondt uit in een persoonlijk stappenplan.

Doel van het assessment

Het assessment kan naast het gewone materiaal van een taalles of een andere

activiteit worden ingezet, als er enige communicatie in het Nederlands mogelijk is. Het doel is om met zo min mogelijk taalmiddelen een inventarisatie te maken van:

- wat een vrouw aan activiteiten doet;
- welke andere activiteiten binnen haar mogelijkheden liggen;
- wat haar belemmert om actiever te zijn;
- wat haar kan stimuleren om actiever te zijn;
- wat ze wil doen (nu en in de toekomst);
- welke stappen nodig zijn om haar wensen te vervullen.

Het assessment heeft ook een informeel en activerend doel: informeren over activiteiten en cursussen en de vrouw prikkelen om actiever te worden. Het uiteindelijke doel is haar een stap te laten zetten in de richting van maatschappelijke participatie.

Inhoud en structuur

Het assessment werkt van binnen naar buiten. Via foto's wordt de blik eerst binnenshuis en op de huidige leefsituatie van de vrouw gericht en daarna naar buiten. Er zijn in totaal drie trappen waarin geleidelijk meer taal gebruikt wordt. Aan elke trap worden minstens twee bijeenkomsten besteed.

Trap 1 – Nu – is een verkenning van de bestaande situatie van de vrouw: Wat vindt ze van die situaties? Wie is ze? Wat doet ze? Hoeveel tijd kost het? Wat vindt ze leuk? De begeleidster observeert haar houding, motivatie, gezondheid en in het geval dat ze analfabeet is ook haar motorische vaardigheden. Ook observeert ze de vorderingen in het Nederlands. Vanuit dit posi-

tieve begin, in een sfeer van veiligheid en vertrouwen, wordt een stap gezet naar de tweede trap.

Trap 2 – De deur uit – heeft als doel op korte termijn een concrete stap te zetten naar een activiteit. De begeleidster probeert haar met aantrekkelijke foto's en folders enthousiast te maken voor laagdrempelige buurtactiviteiten zoals fietsles en koffiedrinken met andere vrouwen.

Ik leer fietsen. Waar doe je dat? Met wie zit je op fietsles? Heb je een eigen fiets?

Trap 3 – Later – richt zich op de toekomst. Voor deze trap is meer taal nodig dan voor de vorige trappen. De vrouw wordt in twee of drie sessies geprikkeld om na te denken over haar toekomst op de langere termijn (vijf jaar).

Het persoonlijk stappenplan vormt de afsluiting van het assessment. In dit stappenplan wordt een route uitgestippeld op basis van de persoonlijke situatie van de vrouw. Er kan sprake zijn van een nieuwe activiteit, maar er kunnen ook nog allerlei obstakels zijn die de vrouw belemmeren om naar een activiteit te gaan. De begeleidster noteert concrete adviezen en afspraken in dit plan. Een vrouw is bijvoorbeeld bezig met fietslessen. Ze heeft drie lessen

gevolgd en blijft weg zonder bericht. De begeleidster komt er achter dat ze bang is om te vallen. Samen bespreken ze hoe dit opgelost kan worden of ze kijken opnieuw naar de activiteiten van trap 2 en de vrouw kiest een andere activiteit uit. Als een vrouw niet actief wil zijn en ook niet tevreden is met haar situatie, kan er eventueel hulp van buiten worden ingeschakeld (tolk, hulpverlener). Hierbij wordt allereerst de familie betrokken.

Het materiaal voor de begeleidster bevat een logboek met observatieformulieren en gedetailleerde aanwijzingen bij elke trap voor de uitvoering van de opdrachten.

Eerste versie

Het assessment is op 7 maart gepresenteerd aan een groep begeleidsters van het ABC. Hun eerste reactie was heel positief. Zij vonden het materiaal erg toegankelijk en echt aansluiten bij de doelgroep. Vooral de structuur die het biedt en de manier waarop het richting geeft aan de activiteiten werd erg gewaardeerd. Met veel enthousiasme gaan deze begeleidsters het nu uitproberen waarna het materiaal nog een keer herzien wordt.

Op 17 juni 2008 wordt er een overdrachtsconferentie gehouden op de Vrije Universiteit waarop *De deur uit* zal worden gepresenteerd en waarop alle aanwezigen de cd-rom met het materiaal ontvangen. Na die dag komt het materiaal voor iedereen beschikbaar via www.dedeuruit.info of www.let.vu.nl/nt2.

Informatie: Carola van der Voort (cwh.vander.voort@let.vu.nl)